

OM SØREN KIERKEGAARDS VERDEN I ALFABETISK ORDEN

“De enkelte opslag søger hverken at sige alt om deres emne eller at give en udtømmende forskningsmæssig redegørelse.”

Denne bog er tænkt som en alfabetisk rejse gennem Søren Kierkegaards liv og tænkning. Ikke som et leksikon i traditionel forstand, men som en samling nedslag, hvor hvert bogstav bliver anledning til en kort, koncentreret meditation over et ord, en skikkelse eller et værk, der bærer noget væsentligt i sig: Abraham, Begrebet Angst, Corsaren, Dagbøgerne, Enten-Eller, Frygt og Bæven, Gentagelsen, forholdet til Hegel, Ironien, pseudonymet Johannes de Silentio, personen Søren Kierkegaard selv, konflikten med Martensen, kærligheden til Regine Olsen, begreber som Springet, Tilværelsens stadier, Objektiv sandhed, Paradokset, Næsten, Ånd – og mange flere.

Alfabetformen har flere formål. Den giver først og fremmest læseren en overskuelig indgang til et forfatterskab, der ellers kan virke både uoverskueligt og krævende. At begynde med A som Abraham og bevæge sig frem mod Å som Ånd er en måde at tage Kierkegaard i hånden på, bogstav for bogstav. Man kan læse bogen fra ende til anden som en sammenhængende rejse, men man kan også slå op et vilkårligt sted og lade ét ord danne udgangspunkt for eftertanke.

Samtidig respekterer alfabetet noget grundlæggende kierkegaardsk: at der ikke gives ét eneste, endeligt system, der kan indfange hele menneskelivet. Søren Kierkegaard skrev selv under mange navne og lod forskellige stemmer – æstetikere, etikere, religiøse talere – tale hver fra deres synsvinkel. På samme måde lader denne bog en række ord og figurer belyse hinanden på kryds og tværs, uden at de

smeltes sammen til ét helhedsbillede. Læseren må – som hos Kierkegaard – selv tage stilling.

Bogen henvender sig både til læsere, der møder Søren Kierkegaard for første gang, og til dem, der allerede kender ham, men ønsker nye indgange. Den forudsætter ikke, at man på forhånd er filosof eller teolog. Tværtimod er ambitionen at skrive sådan, at både den interesserede gymnasieelev, den erfarne Kierkegaard-læser og den nysgerrige, der blot vil forstå lidt mere af denne særegne københavnske forfatter, kan være med.

De enkelte opslag søger hverken at sige alt om deres emne eller at give en udtømmende forskningsmæssig redegørelse. De er skrevet som korte essays, der forbinder tre spor:

- det biografiske: Søren Kierkegaards eget liv, hans tid, hans relationer og konflikter,
- det værkemæssige: de bøger og tekster, hvor tankerne udfoldes,
- det eksistentielle: spørgsmålet om, hvad det hele har med vores liv at gøre i dag.

Derfor vil læseren finde både historiske oplysninger, omtale af værker og forsøg på at fastholde den eksistentielle kant, Kierkegaard selv insisterede på. For ham var tænkning aldrig blot teori, men et anliggende for den enkelte: Hvordan forholder jeg mig til frihed, angst, kærlighed, tro, løgn, valg, skyld, til næsten – og til mig selv?

Mange opslag peger videre til konkrete værker: Enten-Eller, Frygt og Bæven, Begrebet Angst, Filosofiske Smuler eller en smule filosofi, Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift,

Kærlighedens Gerninger, Sygdommen til Døden, de opbyggelige taler og dagbøgerne. Bogens formål er ikke at erstatte læsningen af Kierkegaards egne tekster, men tværtimod at vække lysten til dem – eller forny mødet med dem. Man kan se denne ABC som en slags læseguide: et sted, hvor man kan hente overblik, nuancer og ledsagende eftertanke, før eller efter man kaster sig ud i originalteksterne.

En særlig plads i denne alfabetiske rejse får de personer, som prægede Søren Kierkegaards liv: faderen, Regine Olsen, teologen Martensen, den store filosofiske modstander Hegel – og de skikkelser, der både er litterære figurer og spejle af Kierkegaard selv: Quidam, Johannes de Silentio, Wilhelm i Enten-Eller og andre. Deres historier er ikke blot biografiske detaljer, men nøgler til at forstå, hvorfor hans forfatterskab fik den form, det fik.

I flere opslag tages også ord op, der dengang som nu let udvandes: Tro, Udødelighed, Ydmyghed, Næsten. Kierkegaard brugte sit forfatterskab til at skærpe disse begreber, trække dem ud af vanens og kulturens slør og stille dem frem i deres oprindelige radikalitet. Denne bog forsøger i al beskedenhed at gøre noget tilsvarende – ikke ved at gentage Kierkegaard ord for ord, men ved at lade hans tanker klinge ind i en nutidig dansk sammenhæng.

At vælge en ABC-form er også at lægge kortene åbent på bordet: bogen gør ikke krav på at være den sidste eller autoritative fremstilling af Søren Kierkegaard. Den er et udvalg, en bestemt vandring gennem landskabet, hvor nogle stier trædes dybere end andre. Andre veje kunne være valgt; andre ord kunne have stået under de samme bogstaver. Men hvis læseren efter endt vandring både er blevet klogere på Kierkegaard og samtidig mere urolig på egne vegne, så er formålet nået. For Kierkegaard ønskede ikke først og